

Na temelju članka 12. stavka 3. Zakona o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (Narodne novine broj 14/19) i članka 32. Statuta Grada Novalje (Županijski glasnik Ličko-senjske županije broj 08/21 i 31/21), Gradsko vijeće Grada Novalje, na sjednici održanoj dana _____ 2026. godine, donijelo je

ODLUKU
o donošenju Plana rasvjete Grada Novalje

Članak 1.

Donosi se Plan rasvjete Grada Novalje.

Članak 2.

Plan rasvjete Grada Novalje prilog je i sastavni dio ove Odluke, ali nije predmet objave u „Županijskom glasniku Ličko-senjske županije.“

Plan rasvjete Grada Novalje iz stavka 1. ovoga članka objavit će se na internetskim stranicama Grada Novalje.

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Županijskom glasniku Ličko-senjske županije“.

KLASA:
URBROJ:
Novalja,

GRADSKO VIJEĆE GRADA NOVALJE
PREDSJEDNIK

Matej Gušćić, struč. spec. oec.

OBRAZLOŽENJE

Prijedloga Odluke o donošenju Plana rasvjete Grada Novalje

I. ZAKONSKA OSNOVA DONOŠENJA ODLUKE O DONOŠENJU PLANA RASVJETE GRADA NOVALJE

Zakonska osnova Odluke o donošenju Plana rasvjete Grada Novalje na području Grada Novalje je članak 12. stavak 3. Zakona o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (Narodne novine broj 14/19; dalje u tekstu: Zakon) kojim je propisano da predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave odnosno Grada Zagreba donosi plan rasvjete za svoje administrativno područje.

II. RAZLOZI DONOŠENJA ODLUKE O DONOŠENJU PLANA RASVJETE GRADA NOVALJE

Svjetlosno onečišćenje je kompleksan problem s ozbiljnim posljedicama na ljudsko zdravlje, ekosustave, energetske učinkovitost i prometnu sigurnost. Ono se karakterizira promjenom prirodne razine svjetlosti noću, uzrokovanom emisijom umjetne svjetlosti iz različitih izvora poput ulične rasvjete, reklama i industrijskih postrojenja. Takvo onečišćenje ima širok spektar negativnih utjecaja, uključujući poremećaje spavanja i cirkadijanog ritma, prijetnju ekosustavima, nepotrebnu potrošnju energije te povećani rizik od prometnih nesreća. Također, narušava ljepotu noćnog neba, što ima negativne posljedice za astronomsko promatranje i turizam.

U tom smislu radi smanjenja svjetlosnog onečišćenja okoliša i posljedica djelovanja svjetlosnog onečišćenja donesen je Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja kojim se uređuje zaštita od svjetlosnog onečišćenja koja obuhvaća obveznike zaštite od svjetlosnog onečišćenja, mjere zaštite od svjetlosnog onečišćenja, način utvrđivanja najviše dopuštenih vrijednosti rasvjetljavanja, ograničenja i zabrane rasvjetljavanja, uvjete za planiranje, gradnju, održavanje i rekonstrukciju vanjske rasvjete, mjerenje i način praćenja rasvjetljenosti okoliša te druga pitanja s tim u vezi. Cilj navedenog Zakona je zaštita od svjetlosnog onečišćenja uzrokovano emisijama svjetlosti u okoliš iz umjetnih izvora svjetlosti kojima su izloženi ljudi, biljni i životinjski svijet u zraku i vodi, druga prirodna dobra, noćno nebo i zvjezdarnice, uz korištenje energetske učinkovitije rasvjete, te osiguravanje zaštite ljudskog zdravlja, cjelovito očuvanje kvalitete okoliša, očuvanje bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti, očuvanje ekološke stabilnosti, zaštita biljnog i životinjskog svijeta, racionalno korištenje prirodnih dobara i energije na najpovoljniji način za okoliš, kao osnovni uvjet javnog zdravstva, zdravlja i temelj koncepta održivog razvitka.

Nastavno na prednje, Zakonom je određeno da su jedinice lokalne samouprave obvezne izraditi i donijeti Plan rasvjete koji služi kao podloga pri planiranju, projektiranju, gradnji, održavanju i rekonstrukciji vanjske rasvjete. U tom smislu, Regionalna energetska agencija Sjever, u suradnji s Upravnim odjelom za komunalni sustav i prostorno uređenje Grada Novalje, izradila

je Plan rasvjete, usklađen sa svim relevantnim zakonima, propisima te s postojećim prostornim planovima. Pravilnikom o zonama rasvijetljenosti, dopuštenim vrijednostima osvjetljenja i načinima upravljanja rasvjetnim sustavima (NN 128/2020; dalje u tekstu: Pravilnik o zonama) propisana su detaljna pravila o zonama rasvijetljenosti, dopuštenim vrijednostima osvjetljenja i načinima upravljanja rasvjetnim sustavima, dok su sadržaj, format i način dostave plana rasvjete propisani Pravilnikom o sadržaju, formatu i načinu izrade plana rasvjete i akcijskog plana gradnje i/ili rekonstrukcije vanjske rasvjete (NN 22/2023; dalje u tekstu: Pravilnik o sadržaju).

Plan rasvjete je plan vanjske rasvjete i dekorativne rasvjete kojim se određuju zone ugradnje rasvjete i tehnički parametri rasvjete. Obavezni dio plana se sastoji od tekstualnog i grafičkog dijela Plana rasvjete. U kontekstu sve veće urbanizacije, javna rasvjeta postaje ključni element infrastrukture gradova i općina, osiguravajući sigurnost i omogućujući implementaciju modernih tehnoloških rješenja za razvoj pametnih gradova i općina. S obzirom na značajan udio potrošnje električne energije koji otpada na javnu rasvjetu, postoje veliki potencijali za energetske uštede kroz modernizaciju sustava, poput integracije sustava daljinskog upravljanja i nadzora te zamjene starih svjetiljki LED svjetiljkama. Planovi rasvjete, usklađeni s prostornim planovima, ključni su dokumenti za upravljanje vanjskom rasvjetom i promicanje energetske učinkovitosti, kao što to radi Grad Novalja u skladu sa svojim strateškim dokumentima.

Prema Pravilniku o zonama, područje Republike Hrvatske dijeli se na zone rasvijetljenosti zavisno od sadržaja i aktivnosti koje se u tom prostoru nalaze, i to na pet zona rasvijetljenosti kako slijedi:

- E0 - područja prirodne rasvijetljenosti
- E1 - područja tamnog krajolika
- E2 - područja niske ambijentalne rasvijetljenosti
- E3 - područja srednje ambijentalne rasvijetljenosti i
- E4 - područja visoke ambijentalne rasvijetljenosti.

Budući da na administrativnom području Grada Novalje prevladava prirodni okoliš, ruralna područja s ograničenom noćnom aktivnosti te građevine unutar prirodnih područja otvorenog prostora, najveći udio ukupne površine Grada Novalje nalazi se u zonama E0 i E1, odnosno u zoni prirodne rasvijetljenosti gdje vanjska rasvjeta ozbiljno narušava prirodni okoliš, uključujući šumska područja, livade i vodena tijela, te zoni tamnog krajolika, pa tako Zona E0 čini 79,44 % ukupne površine Grada Novalje, a Zona E1 obuhvaća ruralna i urbana područja s ograničenom noćnom aktivnošću, posebno važna za divlje vrste te čini 10,64 % ukupne površine Grada. Zona E2 čini 6,73 % ukupne površine i obuhvaća područja niske ambijentalne rasvijetljenosti, gdje se vizura ljudi i korisnika prilagođava umjerenom osvjetljenju. Zona E3 čini 3,14 % ukupne površine i odnosi se na područja srednje ambijentalne rasvijetljenosti, gdje je vizura ljudi prilagođena umjerenim do srednje jakim razinama rasvijetljenosti. Zona E4 obuhvaća 0,05 % ukupne površine i odnosi se na područja visoke ambijentalne rasvijetljenosti.

Rasvijetljenost u svakoj zoni ovisi o namjeni pojedinih površina, uz cilj očuvanja prirodnog okoliša i osiguranja sigurnosti. Vanjska rasvjeta u svakoj zoni prilagođava se razini aktivnosti te treba omogućavati smanjenje intenziteta svjetla radi energetske učinkovitosti i prilagodljivosti okolišu.

Projektom rekonstrukcije javne rasvjete Grada Novalje iz 2019. godine rekonstruirana je 2.461 svjetiljka u definiranim zonama obuhvata. Ovim projektom predviđeno je uvođenje sustava upravljanja i regulacije svjetiljki javne rasvjete, čime će se omogućiti dodatna ušteda električne energije. U ruralnim i manje frekventnim dijelovima predviđeno je korištenje preprogramiranih regulacijskih predspojnih naprava. Ovim sustavom regulacije omogućeno je podešavanje osvijetljenja koristeći maksimalno 5 različitih razina i to u kombinaciji s 5 različitih vremenskih perioda rada javne rasvjete.

Mjere zaštite posebno osjetljivih područja od svjetlosnog onečišćenja uključuju sprječavanje nepotrebnih i štetnih emisija svjetlosti u i izvan područja koje je potrebno osvijetliti. Također, uključuju zaštitu noćnog neba, prirodnih vodnih tijela i zaštićenih područja od umjetne rasvjete, uzimajući u obzir zdravstvene, biološke, ekonomske, kulturne, pravne, sigurnosne, astronomske i druge uvjete i potrebe. Mjere zaštite od svjetlosnog onečišćenja ne smiju ugroziti okoliš, kvalitetu života sadašnjih i budućih generacija te moraju biti usklađene s propisima o zaštiti na radu i zaštiti zdravlja ljudi.

Predložene smjernice za razvoj sustava javne rasvjete imaju za cilj smanjenje potrošnje energije uz održavanje ili poboljšanje kvalitete rasvjete. Kriteriji uključuju zadovoljavanje svjetlotehničkih uvjeta, povećanje energetske učinkovitosti te usklađenost s propisima o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja. Smjernice obuhvaćaju sustavno gospodarenje energijom, integraciju infrastrukture i korištenje obnovljivih izvora energije. Integracija infrastrukture javne rasvjete omogućuje korištenje rasvjete za punionice električnih automobila, nadzorne kamere i druge svrhe, čime se smanjuju investicijski troškovi. Predlaže se i provođenje energetske preglede svakih pet godina radi detaljnih smjernica za ostvarenje energetske uštede. Dosljednost temperature boje svjetla također se promiče radi smanjenja umora i poboljšanja kvalitete rasvjete.

Za uspješnu provedbu projekata poboljšanja sustava javne rasvjete ključno je uključiti nekoliko ključnih dionika. Grad Novalja, kao vlasnik sustava javne rasvjete, ima izravan utjecaj na financiranje i provedbu projekata te prijavljuje projekte na nacionalne i europske natječeje radi osiguravanja financijskih sredstava. Energetska agencija pruža stručnu podršku jedinicama lokalne samouprave i održavateljima javne rasvjete te verificira rezultate projekata. Konzervatorski odjel Ministarstva kulture bitan je za očuvanje vizualnog identiteta grada i starije gradske jezgre, osiguravajući kvalitetnu obnovu i revitalizaciju prostora. Građani trebaju biti uključeni u planiranje kako bi se osigurala podrška i osjećaj sigurnosti korisnika javnih prostora. Mediji imaju važnu ulogu u informiranju mještana o projektima i potrebi njihovog sudjelovanja, što je ključno za uspjeh implementacije.

U skladu s lokalnim i regionalnim planovima te strateškim dokumentima, Grad Novalja je istaknuo važnost povećanja energetske učinkovitosti kroz modernizaciju sustava javne rasvjete, dok istovremeno stavlja naglasak na održivi razvoj Grada. Planom rasvjete Grada Novalje nastavlja se dosadašnja politika usmjerena prema ekonomskom i infrastrukturnom napretku Grada.

III. OBRAZLOŽENJE SADRŽAJA PLANA RASVJETE NA PODRUČJU GRADA NOVALJE

Plan predstavlja elaborat koji sadrži:

I. TEKSTUALNI DIO - ODREDBE ZA PROVEDBU

1. Uvod
2. Zakonodavni okvir
3. Metodologija izrade Plana rasvjete
4. Svjetlosno onečišćenje
5. Definiranje zona rasvijetljenosti
6. Terminski plan rada rasvjete
7. Bilanca pokrivenosti
8. Mjere zaštite posebno osjetljivih područja
9. Prijedlog smjernica razvoja sustava javne rasvjete
10. Mobilizacija ključnih dionika
11. Zaključak

Definiranjem zona rasvijetljenosti opisuju se svi kriteriji iz prostornih planova i drugih prostornih web servisa za pregled i preuzimanje podataka različitih tematskih područja vezanih uz prirodu i okoliš, korištenih u izradi Plana na temelju kojih su razgraničene zone rasvijetljenosti, sukladno propisu kojim se uređuju zone rasvijetljenosti, dopuštene vrijednosti rasvijetljavanja i načini upravljanja rasvjetnim sustavima. Zone rasvijetljenosti određene su u skladu sa stručnim rješenjima iz važećih prostornih planova.

Terminskim planom rada rasvjete definira se početak svjetlostaja i izuzeća ovisno o namjeni prostora određenoj prostornim planom, odnosno vrsti rasvjete sukladno propisima kojima se uređuje zaštita od svjetlosnog onečišćenja.

Bilansom pokrivenosti navodi se tablični prikaz zona rasvijetljenosti u kojemu su opisane površine i udjeli u ukupnoj površini obuhvata Plana.

Mjerama zaštite posebno osjetljivih područja određuju se dodatne mjere zaštite, odnosno ublažavanja negativnog utjecaja za posebno osjetljiva područja koja svojim položajem i postojećim stanjem ne mogu sada ni u budućnosti ispuniti zahtjeve rasvijetljenosti zona E0 i E1, a na koja izrazito negativno utječe dopuštena razina rasvijetljenosti za zonu u kojoj se nalazi.

II. GRAFIČKI DIO - KARTOGRAFSKI PRIKAZI

1. Zone rasvijetljenosti (1:25 000)

Grafički dio Plana sadrži kartografski prikaz zona rasvijetljenosti s tablicom. Grafički dijelovi Plana izrađeni su u skladu s važećim prostornim planovima na stručnim podlogama potrebnim za izradu Plana rasvjete.

IV. POSljedice koje će nastati donošenjem odluke o donošenju plana rasvjete grada Novalje

Odlukom o donošenju Plana rasvjete na području Grada Novalje osigurat će se stručna podloga pri planiranju, projektiranju, gradnji, održavanju i rekonstrukciji vanjske rasvjete.

Planom rasvjete utvrdit će se mjere zaštite posebno osjetljivih područja od svjetlosnog onečišćenja te smjernice za razvoj sustava javne rasvjete. Utvrđenim mjerama stvorit će se uvjeti za sprječavanje nepotrebnih i štetnih emisija svjetlosti u i izvan područja koje je potrebno osvijetliti. Također, omogućit će se zaštita noćnog neba, prirodnih vodnih tijela i zaštićenih područja od umjetne rasvjete, uzimajući u obzir zdravstvene, biološke, ekonomske, kulturne, pravne, sigurnosne, astronomske i druge uvjete i potrebe.

Usvojenim smjernicama za razvoj sustava javne rasvjete smanjit će se potrošnja energije uz održavanje ili poboljšanje kvalitete rasvjete, osigurat sustavno gospodarenje energijom, te integracija infrastrukture i korištenje obnovljivih izvora energije. Integracija infrastrukture javne rasvjete omogućit će korištenje rasvjete za punionice električnih automobila, nadzorne kamere i druge svrhe, čime se smanjuju investicijski troškovi.

V. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA DONOŠENJE I PROVEDBU OVE ODLUKE

Za donošenje ove Odluke nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva.

Financijska sredstva za provedbu ove Odluke osigurana su u proračunu Grada Novalji na stavkama predviđenima za građenje i održavanje komunalne infrastrukture, prvenstveno za gradnju i održavanje javne rasvjete i nerazvrstanih cesta.